

KiK

Korona i književnost

Koronaknjiževnost

Koronakriza: ali gh književnost nije u krizi!

Književnost iz Gradišća – nastala za vrime
koronakrize...

Franc Rotter

Doroteja Zeichmann

Ana Šoretić

Marijana Palatin

Romana Schweiger-Domnanović

Andrea Kerstinger

Marija Fülöp Huljev

Jurica Čenar

Štefan Jagšić

Konstantin Vlašić

Julian Himmelbauer

Nikola Benčić

File Sedenik

Anton Slavić

Joško Weidinger

ideja i realizacija: Doroteja Zeichmann, Ivan Rotter

KK_2020_1

CROATIA LIBERATA

FRANC ROTTER

GRADIŠĆ
ANSKOHR
VATSKAB
IBLIOTEK
AGRADIS
CANSKOH
RVATSKA
BIBLIOTE
KAGRADI

HRVATSKO
ŠTAMPARSKO DRUŠTVO

poema

FRANCROTTER
POEMACROATIA
LIBERATAFRANC
ROTTERPOEMACROATIA
LIBERATAFRANC

U spomen za 50. rodjendan

Franc Rotter

Im Namen des Erlösers!

Ich schreibe über den Krieg,
der tobt in mir seit ew'gen Zeiten,
auch wenn ich Beute keine krieg',
ewig werd' ich ihn bestreiten.

Ich schreie in die Nächte,
dass der Tag der Dunkelheit nicht weicht,
dass die Finsternis den Thron sich nicht erschleicht – ,
doch die Zeit beharrt auf ihrem Rechte.

Schatten trennt sich nicht vom Licht
Nacht hält dem Tage Treue,
das sind Ehen, die keine Kirche bricht,
und ich scheide jeden Tag aufs Neue.

Franc Rotter, Croatia liberata, poema, HŠtD, 2002, 9.

Franc Rotter

U ime Otkupitelja!

Pišem o ratu
što bijesni u meni od vremena davnih,
ako i ništa ne zaplijenim
vodit ću ga vječno.

Vičem kroz noći,

da dan ne uzmakne pred tamom,
da se tmina lukavstvom ne domogne trona – ,
no vrijeme inzistira na svome pravu.

Ne razdvaja se sjena od svjetla,
ništa više nije vjerno danu,
to su brakovi koje nijedna crkva ne raskida,
a ja se uvijek iznova rastajem od svakoga dana.

Nova Istra, 3-4/2015, 215, prijevod: Nikolina Palašić, Rijeka.

https://ivansic.wordpress.com/category/croatia-liberata_pula_2015/

Doroteja Zeichmann

Rodila j' majka junaka

(Franciju Rotteru za 50. rođendan)

U početku biše rič
a biše i na koncu
oslobodjena od svih zaprekov
otpale su okove tijela i smrti
oslobodjen duh dignuo se je u sjajne višine
neizrecive milosti i blaženstva.
Franci, ti si nam pretkip,
hrabrimi koraki išao si pred nami.
Mi se još potrkujemo,
potipamo se po ovom svitu,
koga zovemo domovinom.
Kade je naša prava domovina?
Oko nas,

diboko u nami
ili u neizmjerni daljina svemira?
Ne znamo.
Ništa ne znamo.
Neznanost brižno pokrivamo praznimi riči,
ke se izlivaju iz pera na papir.
Nikad ih nije dosta.
Piši, piši, piši...
šapće nam negdo u uho.
Piši, samo piši
i nećeš zauvijek umriti
tvoje riči ostat ćedu žive.
Gorio si kot svića s obadvih stran.
Gottes Wege sind unergründlich –
Kako nerazumljivi su sudi i neistražljivi puti njegovi (Rim 11, 33).
„Ti u svemiru izgubljen nisi
pripadaš jedinstvu svitla.“
„Ja sam TI, ti si JA.“
„Nisam kriv što sam živ.“ (A. G. Matoš)
I mi nismo krivi, da smo (još) živi.
Svaki od nas ima svoje poslanstvo,
kot si je i ti imao, naš Franci Rotter.
Ako bi bio smio samo malo duglje živiti,
bio bi naš najpoznatiji i
najplodniji suvrimeni pjesnik.
„.... das ist meine Zeit, mein Anfang und mein Leben
aus ihnen werd' ich eine neue Sprache heben.“
Dignimo, crpimo novi jezik iz tvojega žitka, Franci!

22. 6. 2020.

Doroteja Zeichmann

Wie weit

Wie weit sind wir gegangen
wie weit haben wir es gebracht
um das zu verdienen
und vielleicht noch mehr
was kommen mag.
Noch geht es uns gut
es fehlt uns an nichts
schön langsam aber
können wir uns vorstellen
dass es auch ganz anders
sein könnte.

15. 3. 2020.

Doroteja Zeichmann

Veliki – mali

Ča se velikim nije ugodalo
se je malim
čisto malim
skoro nevidljivim
neprepoznatljivim
ali moćnim

strašno moćnim
ostanimo razumni
mirni
preobladat ćemo i ovo
ili ne
pak je svejedno

16. 3. 2020.

Doroteja Zeichmann

Gewalt

Der Natur Gewalt antun
wir haben der Natur
Gewalt angetan
sie leidet
und rächt sich
wo und wie sie nur kann.

17. 3. 2020.

Doroteja Zeichmann

Korona

Ča si ti?
Žarka korona, ka će nam se posaditi na glavu?
Človiku, ljudem, ljudskomu pokoljenju,
zapadnoj, istočnoj i svim drugim civilizacijam

pokazala si granice,
ke su pak zaprli i je dalje zapiraju.

Ča si nek udjelala?

Najprvo si nas utišila, zaustavila,
zela si nam svakidanju hektiku, stres u slobodnom vrimenu
i neograničenu hlepnju za zabavom i užitkom.

Pak si nam spratila kapu s glave,
trgnula kormilo iz naših ruk,
spraznila ulice, parke, dvorane i regale
i napunila bolnice,
povećala broj samotnih i zavrženih,
iscrpila vračitelje/ice i druge pomoćnike/ice do kraja njihove snage/moći.

Si sada zadovoljna?

Ili hoćeš već?

Već žrtav, već nezaposlenih, već zdvojnih?

Dostat ćeš ih, ne skrbi se!

Pomnožit ćeš se i pomnožavati

dokle već ne ide dalje

pak će biti mira.

Će pak zaistinu biti mira?

23. 3. 2020.

Doroteja Zeichmann

Sanja koronanoći

Sanjam o velikom stolu
pun svakorjačkoga jila
oko stola vesela družina.
Sanjam i sanjam,
kako sladak je ta san!

Sanjam o koncertnoj dvorani,
svi usko jedan uz drugoga
tancaju, jaču i božaju.
Sanjam i sanjam,
kako sladak je ta san!

Sanjam o posjetu tovarušev,
svi se rukujemo,
objamimo i kušujemo.
Sanjam i sanjam,
u sanji vidim da sanjam.

30. 3. 2020.

Doroteja Zeichmann

Koronarap

testn, testn, testn
testn tog und nocht
testn, testn oljitog
testn rettn lebn
oder wos?

schützn, schützn, schützn

schützn tatn maskn

maskn tatn schützn

tatn maskn schützn

oder wos?

krise, krise, krise

kämpfn, kämpfn, kämpfn

krise bekämpfn

kriza, kriza, kriza

si to čula Liza?!

abstand, abstand, distancing

von Ischgl bis noch Simmering

abstand hoidn, moch kan zof

von Zell am See bis Borištof.

Die Strophen können x-beliebig wiederholt werden.

1. 4. 2020.

Doroteja Zeichmann

Hrvt sm

Hrvt sm

sm Hrvt

Hrvt sm

krt vrt
grb srp
smrt krv

Hrvt
mrtv
mrtv
Hrvt
nsm

2. 4. 2020.

Doroteja Zeichmann

Goristanje

Dok je geslo glasilo: „Hozana!“
svi su bižali za njim.
A kada se je sve preobrnilo
kričali su: „Križuj ga, križuj ga!“
Redi su se spraznili,
nikoga već nije bilo.
Ostale su u glavnom žene,
ke su stale pod križem.
Po tri dani čekanja
se je dično goristao.

31. 3. 2020.

Doroteja Zeichmann

Erlösung

Wie viele Auferstehungen
habe ich schon gesehen
und wieviel Tod und Leid?
Könntest du mich nicht erlösen, Herr,
vor weiteren Zeugnissen deiner Macht?
Klein und schwach,
alt und gebrechlich
stehe ich vor dir.
Vor den anderen kann ich mich verstellen,
du siehst mich aber wie ich bin,
wie ich immer war
und wie ich sein werde.

2.4.2020.

Doroteja Zeichmann

Sve ča hasni

Trsiš se:
starjim ljudem pomagati,
u prodavaonica razmak držati,
na javni mjesti na druge obzir zeti,
s dicom se dalje po hrvatsku pominati,
s njimi hrvatske jačke jačiti,
prik interneta se s drugimi povezati,

dalje po hrvatsku (i nimšku) pisati,
pak to va mrižu postaviti,
druge u čitanju i pisanju ohrabriti,
za konac krize moliti,
u bolju budućnost se ufati.

Ča medicinske sestre, doktori i doktorice,
prodavačice i svi drugi djelači i djelačice
za nas svaki dan djelaju
je dosta za Nobelovu nagradu.
Amerikanci nas još (hvala Bogu) nisu mogli osvidočiti.
Ča ćeš? Trsiš se i sve ča hasni!

19. 4. 2020.

Doroteja Zeichmann

Landung in der Gegenwart

Wir wollten
alles über die Vergangenheit erforschen
und landeten in der Gegenwart.

Wir wollten
alles über die Zukunft wissen
und landeten in der Gegenwart.

Wir wollten der Gegenwart entfliehen
und landeten in der Gegenwart.

25. 4. 2020.

Doroteja Zeichmann

Izlazak

ča je pred krizom
išlo krivim putem
prez da smo bili pripravni
ča preminiti
koliko smo u zadnjem času
imali lazno misliti
bili prisiljeni razmišljati
o našem dosadašnjem načinu življenja
o našem potrošačkom društvu
kade je izlazak
iz ovoga vrtoglavoga labirinta
išćimo ga
da se ne izgubimo

19. 5. 2020.

Doroteja Zeichmann

Duh iznad svih duhov

Duh iznad svih duhov
rasviti pamet svim,
ki hodu u škurini,
razvedri dušu njihovu
i otvori im srce.

Duh iznad svih duhov
rasviti pamet svim,
ki ne poznaju niti tebe
ni samoga sebe.
Amen.

Duhovska nedilja, 31. 5. 2020.

Doroteja Zeichmann

Pfingstwunder

Jeder glaubt
den anderen zu verstehen
in Wahrheit
versteht niemand
auch nicht sich selbst
immer wieder
neue Hoffnung
auf ein Wunder
das Pfingstwunder
als Aufhebung
der babylonischen Sprachverwirrung

31. 5. 2020.

Doroteja Zeichmann

svi smo ljudi

neki nas meću u ladice
drugi nas generaliziraju
treći nas obožavaju
a jedni mrzu
neki nas vabu
jer smo im važni
kot kupci ili birači
drugi opet nas marginaliziraju
neki nam broju dane
još nećedu umriti
kako dugo ćedu još izdržati
zač se još nisu asimilirali
slobodnovoljna smrt je za druge uvijek najugodnija
gledaju i filmaju nas
a pak još ni črni nismo!
svi smo ljudi
a za mržnju nije mjesta!

3. 6. 2020.

Doroteja Zeichmann

Ni jedna naša cesta

Ni jedna naša cesta
neće biti imenovana po mojem ocu
i ako je gradio kuće i škole
i asfaltirao ceste

ni jedna naša placa
neće biti imenovana po mojem ocu
i ako se je smrzivao zimi
i se potio ljeti

ni jedna naša ulica
neće biti imenovana po mojem ocu
i ako se je tajedan za tajedan
daleko vozio na posao

ni jedan trg
neće biti imenovan po mojem ocu
i ako je živio samo za druge

Hrvatske novine, 25/2020, 25.

7. 6. 2020., DZ: Ovo je za sada moje posljednje čitanje; hvala svim čitateljem za pažnju i zanimanje. Nach 30 Lesungen ist dies vorläufig meine letzte Corona-Lesung. Wir werden sehen, wie sich die Dinge weiterentwickeln.

<http://www.dorotheazeichmann.at/index.php/aktuell-2>

<https://ivansic.wordpress.com/2020/06/21/doroteja-zeichmann-ni-jedna-nasa-cesta/>

Doroteja Zeichmann

Kontakt

Imala sam kontakt
jur moram kašljati
teško dišem

boli me glava
sam se dobavila
sam dobavljiva
kamo smim pojt
kamo ne smim pojt
u javnosti se maskiram
pokrivam nos i usta
samo oči gledaju u svit
znatiželjno
kritično
skeptično
puni ufanja
čekaju
nač

imala sam kontakt
od jednoga kontakta morem umriti
od čuda kontaktov živim dalje

22. 7. 2020.

Ana Šoretić

jedno i drugo

človičji razum je fenomenalan
človičja bedavost bezgranična je

človičja pomoć je velikodušna

človičja tvrdokornost brutalna je

človičja darežljivost je peldodavna

človičja pohlepnost bezobrazna je

človičja skromnost je ganutljiva

človičja rasprudljivost grišna je

človičji svit je čudesno krasan

človičji vidokrug zataren je

človičji život je dragocjen

človičja smrt apsolutna je

nebo i pakao, svitlost i škurina –

naše dobro i zlo su, naša sudbina.

31. 3. 2020, 01.55

<https://ivansic.wordpress.com/2020/04/14/ana-soretic-jedno-i-drugo/>

Ana Šoretić

Klaunove suze

Dogodi se,

ča se ne bi smilo dogoditi.

Jednoga dana.

Prem dugovične vježbe.

Prem mnogoljetnoga iskustva.

Prem profesionalnoga prikazivanja.

Dogodi se.

Zamrznuta scena.

U samoti svoga hipca

stoji klaun na pozornici

i toči suze...

Ana Šoretić

Mučno učiti pustiti

Da bi te peljao tvoj put k večernjemu jezeru, velu Indijanci

ako nekome želju dugi život

izgleda, da nigdor bolje ne pozna vodu

ali mi, mi ribarimo u mutni voda pa zaman išćemo svoje lice u nji

zakvačamo se za blisak kristalov

kot da bi nam se moglo ugodati, pokazati smrti figu onkraj vode

vindar ure biju. Biju nas sve.

27. 10. 2014.

Mühsam lernen loszulassen

Möge dein Weg zum Abendsee führen, sagen Native Americans

wünschen sie jemand ein langes Leben

niemand scheint Wasser besser zu kennen

wir aber, wir fischen in trüben Gewässern, suchen vergeblich das Spiegelbild
klammern uns an den Glanz von Kristall
als gelänge es uns, dem Tod ein Schnippchen zu schlagen, jenseits des Sees

die Uhr aber schlägt. Sie schlägt uns alle.

18. 11. 1997. / 21. 1. 1998.

Ana Šoretić

Hrvatski pindžikulj ili

Panonsko-moliška litanija naseljavanja

u čast Georgu Kreisleru i doseljenikom pred petsto ljet

Domšić, Dimlić, Drašković

Jakić, Jaurić, Jarošić

Mimlić, Miršić, Mikletić

Cvičić, Čmarić, Cviletić

mam po na Filič ol na Kruč

pa onamo svoju lopatu vuč

ili ću krenut k panonskoj dolini

kud čekaju grišpljavi gospodini

Krajčić, Knegić, Kostolić

Kopić, Krapić, Kolović,

Bučić, Brešić, Babonić,

svi su prošli u daleki svit

Šarić se zgubi kot šari pas

Nojmić doleti cik-cik do nas

Orlić želji Osmance samblit

Lukić se pljusne u moliški svit

Domšić, Dimlić, Drašković

Jakić, Jaurić, Jarošić

Mimlić, Miršić, Mikletić

Cvičić, Čmarić, Cviletić

Zajčić pobigne iz Zajčjega Sela

i Zlatarić onde nima veselja

Kragić najde svoj jačatur

isto kot Ligniće uz Kerestur

Krajčić, Knegić, Kostolić

Kopić, Krapić, Kolović,

Bučić, Brešić, Babonić,

svi su prošli u daleki svit

karicivati dragu u Lajtici

ili mladu bogicu u Bistrici

Pajko kapimac želji tir-a-tir

križ Bože – daj meni ljubav i mir

Domšić, Dimlić, Drašković

Jakić, Jaurić, Jarošić

Mimlić, Miršić, Mikletić

Cvičić, Čmarić, Cviletić

iskati deštin, čuvati rič

skasati zemlju za kukurič

trgati groždje, brat mulundželu

plesati kolo il tarandelu

Krajčić, Knegić, Kostolić

Kopić, Krapić, Kolović,

Bučić, Brešić, Babonić,

našli su Parapatićev Brig

u Vrtline su neki prošli

novu domovinu bi došli

laštrik nje nosi po novi staza

ča do Mundimitra obraza

petsto ljet šmuknimo doli-gori

po naši staro-hrvatski dvori –

Šoretić nije Sammartino

štisi su hrvatski bambino!

1. 7. 2013.

Ana Šoretić

Vojački cimitor Matrštof

geometrija
kamenih križa
shranjena onkraj
zelene zidi
odredjene prirode

geometrija
kamenih križa
izbrisana j' točka
iz dnevnoga reda
zabljivih krivca

geometrija
duš prez imena
kričeće su brojke
otprtih računa
rasipanog žitka

geometrija
vojničkog groblja
ostavljen nam znak
izdanih vridnosti
na polju poštenja...

u juniju 1991.

Ana Šoretić

Za brata

mjesto cvijeća na grobu

bio si mi otac
kad tebi samomu
biše otac potriban

dao si mi ljubav
zakrito
prez običnih ritualov

vindar je ovo
ljubav stalna pa jaka
ljubav prez kraja

ova ljubav virostuje
u svakom kutu našega stana
u svakom nepotresljivom spominku

virostuje tr živi
do svitlosti
onkraj groba.

za mojega brata Moca – četvrtak, 31. 1. 2008.

Ana Šoretić

zbantovanje vukov

čovik da bi bio človiku vuk

špirala sile vibrira u oni glava

kim se je zela sigurnost

došla je dob omraziteljev

predrasude dižu svoje kreljute

i postavljaju u hlad sve ča je tudje

oštro se obajde dotaknjenje

diskriminacija se odšmulja

u rastežljivu kožu emocijov i eskalira

špirala sile se obraća, vije

u uvježbani ruka onih

ki tržu s novom uredbom

čovik da bi bio človiku vuk

velu ljudi i bantuju vuke.

Marijana Palatin

Koronavirusvrh

Svi zajedno u distanci! Čuvajmo sebe i druge!

h

rr

vvv

sssss

KK_2020_26

koronavirusvrh snižiti: ostati doma, držati razmak, prati ruke, smanjiti socijalne kontakte,
spasiti život!

marc 2020.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/05/15/marijana-palatin-korona/>

SARS-CoV-2

koronavirus

korunami

kinči

krugli

korpus

Marijana Palatin

Izolacija

kot krhka plavčica na velikom oceanu

se smuca žitak

od jednoga dana na drugoga

prez plana

prez cilja

u ov kraj ne smiš

u on kraj ne kaniš

polako se zatapa žitak u samoći

kot krhka plavčica

na velikom oceanu

juli 2020.

Korona: usisač, sifon i ja

Konačno sam i upoznala sifon u kupaoni a moram reći da sam bila pozitivno presenećena! No, ki bi si to bio mislio? Ni u snu bi mi to ne bi bilo na pamet došlo!

Dozvolite mi da razložim zač: Ja principijelno nimam najbolji odnos prema spravi u domaćinstvu kimi čistim odnosno ke se tribaju redovito čistiti. Najteže mi je s usisačem! Mislim da se more prez dvojbe reći da se drži naša medjusobna simpatija u jako uski granica. Simpatija s moje strani se kreće na dolnjoj tretini skale od 1 do 10, prem da sam u poslednji tajedni imala jako čuda šancov da poboljšam ili djelam na našem odnosu. Stalno se je govorilo da neka koristimo vrime domaće izolacije za čišćenje stana, bla bla bla ... „Postoji znamda još kakova takova kreativna ideja, kom ništa ne morem započeti?“ Moram priznati da stupim u kontakt s dragim usisačem samo onda kad je hitno potrebno.

Prve komplikacije su se rodile kad mi je korpus usisača nastao pretežak, a ipak ga moram nositi od jedne etaže do druge. Problem u medjuvrimeu ali nije samo ograničen na činjenicu da je korpus težak (uopće onda kad je vrićica puna praha) nego da je i civ za usisavanje prašine tako jako dužička da se sama sebe polovično ubijem kad idem po stepenica gori i doli.

Drugo je da ga čuda puti vozim od jedne sobe do druge pokidob mi je u ruka težak. No, pri toj vožnji mi se čini moj dragi usisač sve negiblživijim. Redovito „ufroba i ušteta“ ili stijenu ili neki ormar.

Treti problem koga imamo moj dragi usisač i ja je ta, da prem te dužičke civi ne dosiže do svakoga kuta ili svakoga mjesta, kade se prah lako i rado zadržava. Onda se zvećega moram tako jako skriviti kot neka artistica u Cirque du Soleilu

– a prosim za razumivanje da moje tijelo zaistinu nije za tako ča zavježbano ni stvoreno. Ne samo zbog toga nego i zbog vrućega zraka, koga spušća ov usisač mi se svaki pojedini put stvara sve već kapljic pota na čelu.

Četvrta točka ka utiče na kompliciran odnos med usisačem i manom, je ta ćut ku imam po usisavanju. Namjesto da bi se ćutila dobro i zadovoljna sam zdvojna, jadovita i potna. A kad otprimim usisač najzad na njegovo mjesto, vidim u sljedećem trenutku prašinu kako veselo i punim elanom okolo mene leti i me iz dibine srca osmihava!

Dobro, ada sada znate zać moje psihićko stanje u domaćoj izolaciji nisam kanila dodatno opteretiti konfrontacijom s usisačem. Ali, otkrila sam ća novoga – sifon! Opazila sam da voda već nije mogla odgovarajućom brzinom otcuriti iz umivaonika. Po sebi razumljivo me je to jako bludilo pred svim kad ne odgovara mojoj predstavi o higijeni – uopće ne u ćasu korone. „No ter ća ću sada?“ pitala sam sama sebe. Znala sam da bi se sifon morao zdola otšerafiti i od zdola oćistiti od smrada, ki ga je zašufao. To se ali nisam poufala ar si nisam bila sigurna je li mi voda u sifonu i konaćno u civi znamda neće poplaviti ormarić. Nisam bila sigurna kako se ta sifon pak onda opet zašerafi prez da iz civi bude škrapala voda. Inštalatera nisam kanila zvati ar za vrime izolacije nisam nikoga kanila pustiti u stan. Tako sam premišljavala i premišljavala i moram priznati da je minuo ki-ta dan dokle sam došla na ideju, da bi mogla pokusiti ćistiti ta sifon od zgora.

Oblikla sam gumene rukavice, kih sam zbog korone imala već nego preveć i polako sam otšerafila ta mali poklopac, kim se more zaustaviti voda u umivaoniku. To je dosta dobro funkcioniralo tako da je bio prvi korak „operacije sifon“ završen. Stala sam ali pred novim izazovom: „Kakovim alatom bi mogla doseći do prvoga zavoja toga sifona?“ Najprvo sam mislila na iglu za hekljanje ali naravno da tako ća u svojem domaćinstvu nimam. Zgrabila sam konaćno staru ćetkicu za zube i poćela rovati u tom sifonu. Obićeo imam jako osjetljiv želudac tako da sam se bojala da bi se mogao znamda na retroperistaltićan

način sprazniti i da bi onda morala ukinuti „operaciju sifon“, ali mer na sriću ta smrad nije vonjao – ali izgledalo ipak nije lipo!

Nećete vjerovati ali ugodalo mi se je da oslobodim ta sifon i da ga očistim. Čistila sam i čistila. Bila sam u dobrom raspoloženju, slušala sam muziku u pozadini, nisam se mučila i ćutila sam se zadovoljna i uspješna. Uopće onda, kad sam otvorila čep i vidila kako veselo i kakovimi skoki se kapljice bistre vode spuščaju iz umivaonika doli u odvodnu civ. Čini mi se kot da bi dostala znak zahvale ar najednoč me je dosegla ćut slobode. Ćut slobode u ćasu kad sam bila zaprta!

A na ovom mjestu kanim izraziti respekt prema svim inštalaterom i inštalaterkam!

u maju 2020.

Romana Schweiger-Domnanović

Boli me prst

Boli me prst.

Zet ću nož va ruke.

Pogledam. Zač me boli prst.

Krv.

A sad vidim.

Nož, prst, krv.

Ćrljeno je. I vino

I krv.

Još I va crikvi.

Nedilju se ne stanem.

Spavam do noći.

Stanem se jutro.

Uzmem nož I rižem kruh.

Črljeno vino je dobro.
Krv I vino I kruh.
Još dvi ribe.
I množina ljudi.
Svi ćedu dostat za jis.
Ako nož ne poljubi prst.

Romana Schweiger-Domnanović

Iz poluotoka

Pola sam kao ti.
Otišao si,
pola vremena bez tebe.
Pola pisma
iz poluotoka.
Šalješ mi bol.
Laž. Već ti nije tajna.

Tvoj glas,
već zaboravljen.
Moje vrime isteklo.
Tvoja vjera baš je jača,
ne željiš da ostaneš,
ar si kriv.
Na bolu svom,
i pola srcu mom.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/02/07/romana-schweiger-iz-poluotoka/>

Romana Schweiger-Domnanović

U-m(i)r-l

Nemir.

Nije mir.

Miro-slav.

Slavimo mir.

Mir kod nas.

Mir i s vami.

Mir-ovina.

Mir-ko i ja.

Mir-i-jam njam njam.

Mir-is jila.

Mir i nemir.

Svit je u-m(i)r-l.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/05/24/romana-schweiger-domnanovic-umirl/>

Romana Schweiger-Domnanović

Soleni poljubac

Kad zvijezde svitu,
a mi dva smo zajedno,
vidim kako se poškuri.

Dojdu oblaki.

U noći mislim na tebe.

Na nas.

Na soleni poljubac.

KK_2020_33

Suze po licu.
Tijela već hladna.
Oganj gori ali ne topli.
Bili smo zajedno.
Svenek u noći.
Sunce bi bilo pre iskreno.
Ne bi nam dalo mira.
Mi smo mornari bez mora.
Sidimo na hladnoj zemlji.
Samo soleni poljubac nas povezuje.

<https://ivansic.wordpress.com/2014/09/14/romana-schweiger-soljeni-poljubac/>

Romana Schweiger-Domnanović

Tvoj miris

Ne treba mi tvoj dah uz moje uho.
Tvoj miris na mojem tijelu.
Ne želim to, ar ne mogu pozabit.

Ponekad kad se vidimo ne ćutim da si tu.
Ali kad te nij, osjećam dibinu naše ljubavi,
koja govori tudji jezik.

Romana Schweiger-Domnanović

Vuk je domaća životinja

Maki maki

KK_2020_34

Muzika bez ruška

Slušam jedan dva

Pivo i mačkica.

Giči giči giči giči

Jačim si ja

Razumim ritam

Jedan dva.

Hajde hajde

Valter fon der Fogelvajde

Mangeltu

Jedan dva.

Noć i sviće

Kao jedno biće

Orao i mačkica

Sve je sirotinja.

Romana Schweiger-Domnanović

Crna kafa

Tvoj svit mi je otvorio oči.

Tvoj vid na sve mi je dao snagu,

Da smo srićni.

Tvoja ufanja su počivala u moji misli.

Tvoj duh me je sprohadjao.

Ti si mi dao krila,

Da ti budem pomoć kad ti bude teško

Za razumit,

Da naša ljubav nije grih,

Za tvoj svit i tvoja krila.

Zeo si mi ufanje za pobjedu.

Ostala je prazna čaša,

Kafa crna zrcalila nam lica,

Povukla nas u tlo

Da se već ne vidimo.

Romana Schweiger-Domnanović

Tanca mala fajgulica

Tancam tancam tancam ja

Denas pada godina.

Zeleno već nije lišće

Prošlo je već protulišće.

Davno davno davno mimo

Nigdor već ne dojde simo.

Sad ostanem sama ja.

Smijem se ha-ha ha-ha.

Romana Schweiger-Domnanović

Ti ne veliš

Ti ne veliš da ćeš dojt,
Sondern: Ich komme zu dir.

Ti ne veliš da se na me veseliš,
Sondern: Ich freue mich auf dich.

Ti ne veliš da već ne moreš dočekat,
Sondern: Ich kann es nicht mehr erwarten.

Ti ne veliš da je lipo s manom,
Sondern: Es ist schön mit dir.

Ti ne veliš da sam ti važna,
Sondern: Du bist mir wichtig.

Ti ne veliš da me ljubiš,
Aber auch nicht: Ich liebe dich.

Romana Schweiger-Domnanović

Rječnik

Svenek govorimo nimški.

Ti i ja i svi u selu.

Svi smo projdjeni.

Daleko.

A kad se vraćamo

Je sve drugačije.

Mijenja se u ružno.

A svi velu da je inako lipo.

I mi govorimo nimški.

Most pelja prik potoka.

Naše selo mali Mostar.

Napomena:

Pjesnička i umjetnička sloboda dozvoljava ponekad individualna pravopisna rješenja (kratak oblik glagola u infinitivu: za jis, Za razumit...=za jisti, za razumiti; soleni poljubac=soljeni/slani poljubac; pre iskreno=preiskreno; Još I va crikvi=Još i u crikvi; Uzmem nož I rižem kruh; Krv i vino I kruh)

Andrea Kerstinger

Sada je čas

15. 3. 2020.

U toku zadnjih ljet je sve moralo pojt ljutije, bolje, efektivnije. Bili smo svi napregnuti med djelom, slobodnim vrimenom i obavezom prema familiji i prijateljem. Čuli smo ljude jaukati: „Sada nimam časa! Vrime biži! Za mene samoga uopće nimam lazno!“

A sada? Sada je sve drugačije. Pesimisti viču: „Za volju Božju! Sada gor već nećemo imati lazno! Kada ću sve ono činiti ča svom silom moram djelati? Kada ću pojt kupovati najnovije stvari? Kada ću opet viditi moje prijatelje? Kada ću moći pojt na odmor? I sada mi kani Vlada još i prepovidati da idem iz stana van?“

Na to zna realist nek odgovoriti: „Da, sada je čas da premišljavamo, da zabimo naš egoizam i da sve ono činimo ča je potribno za naše zdravlje!“

Sada je čas da se držimo toga ča Vlada veli, oni političari, ki se čisto mirno trsu da čuvaju narod.

Sada je čas da se jednoč zahvalimo svim onim, ki prebavu svoj čas da drugim služu: vračiteljem, podvarateljicam, čistatičicam, policajcem, učiteljem, čuvarničarkam, prodavačicam, seljakom, žurnalistom, graničarom, personalu u bolnica, u staračkom domu, u vojski, u vladi, u patika itd.

Morebit je sada čas da se već skrbimo za familiju, da imamo čas s dicom, čas da djelamo sve ono ča je dosle ostalo ležati.

Sada je čas da popustimo, da odsapnemo, da imamo čas za samoga sebe.

Sada je ali i čas ne samo da se skrbimo za se nego i za druge, za takozvane rizikogrupe: sve stare, slabe i nemoćne. Sada je čas za človičnost.

Sada je čas da se brigimo a ne da kupujemo kot mahneni. Sada je čas za seriozni žurnalizam a ne za širenje folišnih visti. Sada je čas za kontakte prik socijalnih medijev a ne da se širi urota i panika.

Na koncu dajmo govoriti optimistu: „Dojt će čas kad bude sve opet dobro. Mi ćemo to napraviti – svi zajedno!“

U ovom smislu: Ostanite zdravi!

Andrea Kerstinger

Bez riči

22. 3. 2020.

Rado sam kanila napisati šalan tekst, tekst komu se znamo nasmejati u ovom turobnom času.

Ali onda su me dostignuli na fejsu kipići iz Zagreba kade je vladao strašan potres. Veljek mi je došao naš mali odmor u hrvatskom velegradu napamet. Stoprv pred kratkim smo uživali ov lipi grad skupa s familijom. Pravoda, nisu to samo uškodjene gradjevine, za ke se brigim nego ljudi ki onde živu. Koliko ljudi se mora sada bojati da opet idu najzad u svoj stan, ki već nije siguran? Kade ćedu se sada shraniti, kamo ćedu pobignuti?

Bez riči gledam na fotografije mladih žen, ke su pred kratim porodile. Bolnica je teško uškodjena, tako da one sada stoju na cesti sa svojom dicom, uvito u plenice i krpe. A to u času korone!

Mi svi smo vidili kipiće iz inozemstva i čuli smo kolikimi su jur umrli zavolj koronavirusa. Vidili smo konvoje u Italiji, ki su vozili škrinje s mnogobrojnim mrtvaci. Čuli smo doktore i njeve prošnje da ostanemo doma u naši stani. Čudili smo se drugim državam, u ki se nisu držali ovih prepisov. I još već smo se čudili onim ljudem, ki su radje svečevali koronapartije nego da bi se držali državnih propisov.

Nećemo tako lako pozabiti one kipiće, ki su nam ostali u našoj glavi. Ali gdo od nas misli na bigunce, ki se ne moru braniti od koronavirusa? Ki misli na ljude bez kuće u veliki varoši? Gdo se skrbi za žene i dicu, ka sada još već trpu pod silom u vlašćem stanu?

U ovom trenutku mi falu prave riči, da izrazim moju sućut za sve one, ki trpu. Sada si ne kanim gledati smišne snimke. Ja ne kanim slušati muziku da pozabim svu tugu. Morebit bi pravali šalu da nam olakša cijelu tragediju. Dojt će opet on

čas kad se budemo mogli nasmijati. Dojt će dan kad budemo mirno mogli reći da je sve opet dobro.

On dan će dojt, od toga sam osvidočena. Ali on dan nije danas.

Zagreb, budi jak, svim srcem smo uza te!

Andrea Kerstinger

Kad se ipak smijemo

25. 3. 2020.

Kad nas kašnje koč budu pitali kako je to onda bilo s tom koronakrizom u protuliću 2020. ljeta, ča ćemo odgovoriti?

Ako sami nismo obetežali na koronavirusu ili nismo bili obdržavatelji sistema, onda je naše junačko djelo postalo u tom, da smo ostali doma. Onda ćemo odgovoriti: „Da, zanimljiv je bio ta čas, nevjerojatan i nekako čudan, ali dosadno nam nikad nije bilo.“

Morebit ćemo povidati kako smo na početku ure dugo gledali u televizor ili u kompjutore, kako smo nervozno „čekali“ visti u svi socijalni kanali i kako smo se brigili za dojduće tajedne. Ljuto smo kanili preskrbiti sve ono ča tribamo od supermarketa prije nego smo se doma – kot je to bilo prepovidano – shranili. I nećemo pozabiti na sve one, ki su nanosili ili bolje rečeno nagomilali sve to ča su i svi drugi kanili kupiti: rizance i toaletni papir.

Mnogi, ki su od sada djelali od doma, u *home officeu*, su se tajno i veselili o onoj distanci, ku smo morali čuvati – na primjer prema neprijateljem. Malo se je ali zaškurilo ovo veselje, ar su i školari ostali doma i su se sada raširili po cijelom stanu i okupirali laptope. Interesantno je nastalo za sve one, ki su si dilili ovu novu hižnu situaciju s dicom u najboljoj starosti, recimo u pubertetu.

Pravoda, ovo je jaukanje na jako visokom nivou kad si pogledamo ča su drugi morali djelati. Svi, ki su smili doma ostati i su zdravi bili, uz svakidanji šok, preuzrokovan kroz medije, doživili su i mnoge pozitivne stvari. Bez da im se je zapovidalo su dica počela igrati klavir, ramati posudje ili kuhati. U istom trenutku su odrasli jačili na balkoni ili reparirali ono ča je jur dugo čekalo na reparaturu. Zato ali nije bilo svenek lazno, ar su i odrasli morali gledati i dalje poslati smišne kipiće i videozapise da se malo razveselu.

Ča ćemo ada odgovoriti kad nas budu pitali za par ljet? Svaki naime to ča mu je bilo peršonski važno. Ali jedno smo svi izvidili, da človik ne triba toliko kot je

svenek mislio i da je samo jedno važno: familija, prijatelji i pasta. Pravoda – ali isto i šala.

Andrea Kerstinger

Čuda je moguće, ali ništa nije potrebno

5. 4. 2020.

„Sada je čas!“ sam i ja propagirala pred par dani i bila sam osvidočena o tom, da imamo sada mnogo već časa kad djelamo od doma i se ne pravamo voziti u djelo.

Mnogi su se veselili da imaju vremena za sve ono ča jur dugo kanu činiti: na primjer sortirati ormare, čistiti kuhinju ili poramati svoj biro. Ono poslovanje nije moje najdragocjenije i tako nisam bila oduševljena o tom. Rubi zato svenek još čekaju na tiglu, u birou vlada kreativni kaos a i ramanje se odrine od dana do dana.

Opet drugi su pisali da moremo sada prebaviti čuda časa s familijom. Nut ovo je misao, ka mi se vidi u teoriji, ali u praksi dominira *home office* i domaće podučavanje. Pravoda, mora sada svaki djelati i se učiti u svojem tempu i po svojem ritmu, ali familijarna situacija ostane ipak suboptimalna. Poziv dice u domaći vrt ili u naturu se isto skeptično gleda. Romantika trpi od svakidanjega žitka i prije nego se svadimo u logoru, ja radje sama pobignem u dibinu panonske ravnice.

Čudakrat se veli: „Čini to, ča si jur svenek kanio činiti!“ No dobro. Ali za moljanje mi fali besposlenost, za čitanje sam zvečera preumorna i da pišem svoju vlašću knjigu ... vidi odzgor! No da, ali ne smimo preveć vjerovati drugim tanačem, ar nas to postavi pod pritisak i to je čemerno i nezdravo. A tako ča sada uopće nigdor ne prava.

Pak zvana toga povidaju mediji, da se na našoj situaciji neće brzo ča preminiti i tako imamo svenek još lazno za ... no vi znate ča! A onim, ki sve dostignu o čemu drugi nek sanjaju, tim inako ne smimo vjerovati. Zato bolje: „Veseo biti, si sam učiniti dobro i dati spametnjakom fućkati!“

Andrea Kerstinger

Vazam 2.0

Udihati. Izdahnuti.

Otresti stare stvari.

Sve skrbi, čermerno dušno spoznanje, pritiske.

Spomenuti se mrtvih,

Skrbiti se za najdraže,

I ako nek iz daleka.

Vjetar ćutiti i sunce,

Dobaviti se životne radosti,

Ka nikne oko nas.

Dati novomu nastajati,

Goristajanje svečevati

Puno zaufanja.

11. 4. 2020.

Učiteljica, pjesnikinja Marija Fülöp Huljev slavi 70. rođendan

Marija Fülöp Huljev

Idem dalje

Grizla me je zima,

al' išla sam.

Peklo me je sunce,

al' išla sam.

Puhal me je vjetar,

al' išla sam.

Mutila me je magla,
al' išla sam.

Stigle su me godine,
al' idem dalje.

Putu vidim već kraj,
al' idem dalje.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/02/13/marija-fulop-huljev-idem-dalje/>

Hrvatske novine, 29-30/2020, 18.

ORF Gradišće: Čuvam te, 2019.

<https://volksgruppen.orf.at/hrvati/stories/3003543/>

Jurica Čenar

korona

koronakrize

nij

koronakrizu

nimamo

još ju nimamo

imamo

gospodarsku krizu

turističku krizu

zdravstvenu krizu

športsku krizu

ku-tu

hištvenu krizu

i krizu zbog

koronavirusa

ali koronakrizu

nimamo

korona doživljava

rast

boom

hausse

polet

korona

na žalost

još nij

u

krizi

prva verzija, 22. 2. 2020.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/04/06/jurica-cenar-korona/>

Jurica Čenar

nediljna kravata

ne

lombata

niti se omata
u ormaru
ostata
počivata
i
čekata
da korona
prestata
i da opet
sonata
zaglušata
pak konačno
izvisata
moja
kravata

21. 6. 2020.

Štefan Jagšić

Kamo idemo?

Zašto veliki dio svita gori
Zašto je puno plastika u morji
Zašto je skoro svaki dan zrak
škuriji nego kišni oblak
Zašto već jila hitimo u kantu za smeće van
nego pojimo svaki dan
Samo lipo govoriti

ali se dalje u propast voziti
Reći da ionako sve razumimo
je premalo ako se vrijeda ne zbudimo
Zašto dalje ne mislimo
i još svenek neodgovorno živimo
Zašto ne glasno vičemo
i se ne pitamo
Kako će ovo sve dalje pojt
Što će za nami dojt
Zašto hoćemo zemlju dalje trapiti
Što ćemo našim unukom ostaviti
Kako smo mogli zabiti
da ćedu mlade generacije morat za nas trpiti
Kada ćemo razumiti
da smo svi skupa na svitu samo gosti i susjedi
a da samo ljubav i zadovoljstvo vrijedi
I zašto ne poslušamo na našu dušu
iako vidimo da od svih strani našu vjeru rušu
A na koncu će biti samo jedno još važno
Kad te tvoji prijatelji odnesu
na tvoju zadnju adresu
će bit samo jedno pitanje na tvoj zadnji dan
Si bio u tvom kratkom životu ionako dosta vridan

transkribirao IR

<https://ivansic.wordpress.com/2020/04/22/stefan-jagsic-kamo-idemo/>

Konstantin Vlašić

Svit je igrališće u Kaisermühlenu.

Europa je tvrđava na igrališću u Kaisermühlenu.

Afriku vidiš iz Jeepa.

A Sjeverna Amerika nije bijeli stan, nego nju simbolizira orao s bijelom glavom.

Totem orla ovde u Kaisermühlenu.

Igrališće je zaprto, ada je i svit zaprt.

Ali ja vidim u njega, u svit – ar imam tajni ključ; onde na štajnga praznoga igrališća se holaju ti mali virusi – kot male viverice – ili bolje: virice! Skaču po svitu, smucaju se po fuzaljki van iz tvrđave Europe i opet splaznu na nju – imaju veselo.

Na početku je bila samo jedna mala virica, sama na igrališću. Dosadno joj nije bilo, jer je znala, da će ih dojt i još već. Dočekala je je. Zgrada UN-a nije daleko odavle; a čim onde završu djelo, dojt ćedu mimo s dicom u ruka.

A s časom ih je nastalo već i već. S jednoga virusa, ki se je najprvo sam gibao po igrališću, ki je vozio sam u Jeepu kroz Aziju i Afriku; s jedne male virice, su nastale dvime, četirme, osmime. Sve ostalo jur poznate.

A onda su se sirenom i plavim svitlom dovezli – policajac je mirno kurio čik - i zaprli igrališće, zaprli svit s črljenim trakom od plastike i teškom barikadom. Dica se tamo već ne ufaju, roditelji se tamo već ne ufaju. Ja sam mojim tajnim ključem vidim male virice skakati po Europi, po Kanadi, po Australiji. Nijedan je već ne bludi na igrališću – kot čuvarnica bez odraslih. Svit za igranje; za naivnost ditinstva i bedavosti mladine.

Ste poznali još Minopolis, zgradu i igru, kade su dica mogla probirati biti kasir ili policajac, i se tako pripraviti na kašnji svit; na tužan realitet? Minopolis je sad zabušen i zrušen. Veljek ovde uz igrališće Kaisermühlenu, uz svit na igrališću, su zrušili svit za dicu. Uz igrališće stoji UN, u kom se sastaju svi odrasli. Dok im male virice ne počinju na globalnom igrališću pojti na živce – ili gorje: na pluća.

Ne vidimo virusa golim okom, tu sposobnost imaju samo zgubljeni literati s tajnim ključem. Čujemo ga? Čujemo, na kom jeziku nas smrtonosno objami? Ovde na igrališću se ništ ne čuje. Samo trak barijere, ki fućka u vjetru.

Slabo čujem moj puls u ušima; kroz bluetooth slušalice.

Moram dalje. Dalje bižati protiv vjetra u Kaisermühlenu. Kako gluši virus? To pitanje me ne kani ostaviti.

Ako ga ja – mladi muž na igrališću – sada imam, bi morao biti za čuti. Kako? Sidi na moji pluća. Čim brže bižim, tim dublje odsapam, tim već sam ja za čuti. Tim već je virus za čuti. Kaniš van? Ti je dost? Preveć vjetra na pluća? Kani me slomiti, ali ja sam mu prečvrst. On kani van.

Ako ja pljunem sada u Dunaj. Kako dugo će durati, dok dođu kapljice iz mojih ust na morje? Če onda biti jur ljetu i sve opet mimo?

Glasno odsapam. Bižao sam deset kilometrov. Kroz cijeli otok, Manhattan Austrije – kroz cijeli Kaisermühlen. Od igrališća na kom stoji svit, do igrališća svita, UN-a. Od srušenoga Minopolisa, do dvih najviših zgradov Austrije. DC – Tower i Donauturm. Najvišu zgradu otoka i Austrije si moreš prešporiti – Donauturm je samo za turiste. Ljude, ki ovde stanuju, ta Donauturm, ta stup iz betona, ne zanima. Tote u restoranu si moreš naručiti austrijske specijalitete – naprimjer Covidltascherle.

Krenem domom. Nakon deset kilometrov. Drhtećem, visok puls i mrzlina. Čujem susjedu kašljati – staru domaću gradjanku Kaisermühlenu – bolesna je. Obično se vozi rolatorom – koč i u jedan od bajzlov. Sada već dugo nije bila vani. Kad sam ju zadnji put vidio, mi je stisnula ključ u ruku. Na rolatoru čudakrat visi i nje kisik – nemedicinsko rečeno: mašina, bez ke ne bi dostala dost zraka. Opet kašlja. Ne moraš pojti bižati, da čuješ virus. Ti veli glas u glavi.

Na prvi dan karantene gledao sam kitesurfera na Dunaju; zabavljao je sa svojim zmajem još i policajce, ki su se autom mimo vozili; jedan od policajcev je gonc ležerno kurio čik – isto tako ležerno se je vozio autom mimo mene, mimo vode. Onda su navili sirenu auta i se odvezli zatvoriti igrališće. Na deseti dan karantene sam zabio, kako se čuti toplina drugoga tijela, kako se čuti ruka drugoga človika. Mojoj susjedi ju već neću dati.

Dok svit vani ne ozdravi, će svit na igrališću u Kaisermühlenu ostati zaprt. Ja sam jedini, ki ima ključ, i se odselim odavle. Najzad dati ključ neću - susjeda ga već ne prava.

Svit je igrališće u Kaisermühlenu.

Igrališće je zaprto, ada je i svit zaprt.

Konstantin Milena Vlašić

Emitiran na ORF-Radio Gradišće

Daljni teksti: vlasich.wordpress.com

audiozapis na Mahari:

<https://neu.mahara.at/view/view.php?t=dRtQJAZaGolFi8zkr4sx>

Mini-Metron 2019 (skeč, videozapis prikazan na dodjeli 1. 7. 2020., Hrvatski centar Beč)

Julian Himmelbauer

Skeč za dodjelu Mini-Metrona

Dubravka jako znatiželjna, trubava, malo zabljiva, pomiša riči,

Gabrijela teško ide, ne čuje dobro, malo bojažljiva, ugodna,

Valerija pametna, ide s vremenom, dobro informirana,

(Dubravka sidi na klupi u parku. Uz sebe ima kesicu. Dugočasno joj je. Ogleduje se.)

Dubravka: Nigdir nikoga... Kako ćeš ovde što novoga doznati?

(Dubravka zagleda Gabrijelu.)

Dubravka: Ah, tote ide Gabrijela! *(vikne)* Kriasti, Gabrijela! Hodi malo simo! *(mahne ju k sebi)*

(Gabrijela se polako približava klupi.)

Gabrijela: Kriasti, Dubravka!

Dubravka: Sjedi se k meni da se malo ispočivaš! Kamo ideš?

Gabrijela: Na cimiteru sam bila gledati je li su kosili.

Dubravka: Pak?

Gabrijela: Ne, još ne.

Dubravka: *(živcirano)* Ovo je strašno. Nigdir se ništ ne giblje.

Gabrijela: *(mahne)* Ah, to ništ nij, ako se klup ziblje. *(sjede se na drugu stranu klupe)*

Dubravka: *(glasnije)* Ja sam rekla, da se ovde u selu ništ ne giblje.

Gabrijela: Ah! Da, imaš pravo. Sve je pusto.

Dubravka: Ja sam bila kod vračitelja. I tote već ne moreš ništ novoga doznati, kad uvijek nek jedan smi nutra. Nigdir se već s nikim ne moreš pominati.

Gabrijela: Ali ti inako imaš muža doma. S tim se moreš pominati.

Dubravka: Mi se jur ljeta dugo već ništ ne pominamo. Za mene je ovo bila najveća kaštiga, da sam morala dva misece dan i noć uza njega siditi. Jedino batrenje mi je bilo, da njemu nij bolje išlo, kad je

morao uza mene siditi. (*nasmije se*) Sada je malo laglje. On se dopodne izmakne na krčmu, dokle ja kuham, a navečer ja projdem k maši. Tebe još nisam vidila kod maše.

- Gabrijela: Zašto tvojemu mužu kuhaš kaše?
- Dubravka: (*glasnije*) Kod maše te još nisam vidila.
- Gabrijela: Ne, naši mi ne daju projti.
- Dubravka: Čuješ, pomakni se malo k meni da me budeš bolje čula!
- Gabrijela: Ali na televiziji uvijek reču, da mora biti metar med nami.
- Dubravka: (*mahne*) Ah! Si čula, da bi gdo kod nas u selu s karinom u stelji ležao?
- Gabrijela: S kakovom Carinom?
- Dubravka: No, s tom, o koj cijelo vrime povidaju.
- Gabrijela: Gdo o toj povida?
- Dubravka: Svi ljudi.
- Gabrijela: Pak gdo bi s tom u stelji ležao?
- Dubravka: Ja ne znam. Tebe pitam.
- Gabrijela: I ja to ne znam. Ja tu gor ne poznam.
- Dubravka: Koga ne poznaš?
- Gabrijela: Tu Carinu. Poznaš ju ti?
- Dubravka: Zbog te sam morala doma siditi.
- Gabrijela: Doma si morala prditi?
- Dubravka: (*viče*) Ah, poj! Siditi sam morala doma zbog te karine.
- Gabrijela: (*čudi se*) Aso? Si ti imala posla s tom?
- Dubravka: Hvala Bogu ne!
- Gabrijela: Zašto „hvala Bogu“?
- Dubravka: Ta je strašna. Nisi to čula?
- Gabrijela: Ne.
- Dubravka: Ta je jur toliko ljudi umorila!
- Gabrijela: (*dostane velike oči*) Neka se šaliti.
- Dubravka: Zato smo morale doma siditi, da nas ne ulovi. Ja si gor ne morem predstaviti, da nisi za nju čula.
- Gabrijela: Kade bi bila za nju čula? Ja se jur tajedne dugo nisam s nikim pominala.
- Dubravka: Ali za tu cijelo vrime na televiziji povidaju.

Gabrijela: *(čudi se)* Aso, pak odakle je ta?

Dubravka: Ja mislim iz Kine.

Gabrijela: No, gdo bi kod nas s Kineskinjom u stelju prošao, ka ljude umara? Izvan toga kod nas u selu gor nij Kineskinjov...

Dubravka: Čekaj, o čemu se ti pominaš? To je beteg! *(špota se)* Ti se jo gor ništ ne putiš, ako gor ne znaš, da se ta novi beteg zove karina. Kade ti živiš? Na misecu?

Gabrijela: Sada skodob razumim o čemu se ti pominaš. *(počne se smijati)* Ali svezana si ti! Ta beteg se zove korona, a ne karina. Carina je žensko ime.

Dubravka: *(neugodno joj je)* Ja sam nek malo te slove pomišala.

Gabrijela: Morebit ti je koronamoždjane požgala! *(smije se)*

Dubravka: Ako bi ja imala ta beteg, bi jur ležala u bolnici.

Gabrijela: Što? Upala si u pivnici?

Dubravka: Ne! Hodi simo dalje, da ne budem morala tako vikati.

(Gabrijela se sjede bliže uz Dubravku.)

Gabrijela: Ovako dobro se jur dugo već nisam nasmijala...

(Valerija dojde s košarom na ruki mimo. Ona nosi masku.)

Valerija: Što je s vami? Kade je slon?

Dubravka: Kakov je to pozdrav, Valerija? Čuj, ja sam si u zadnji tajedni malo pomogla. *(pokaže na svoj trbuh)* Ali kot elefant još dugo ne izgledam!

Valerija: *(kani ju umiriti)* Ne, niste čule, da morate držati takov razmak, da bi mali slon imao mjesta med vami?

Gabrijela: Da, da, toga elefanta uvijek kažu na televiziji.

Dubravka: Kako ćeš ovde držati razmak, kad je ova gluha kot štuk...

Gabrijela: Što si to rekla? Ja dobro čujem.

Dubravka: Za gluhu dobro čuješ. Ali kolikokrat si me jur krivo razumila?

Gabrijela: To je, kad nimam aparate vrženo.

Dubravka: A zašto si je nisi vrgla?

Gabrijela: Kad projdem na cimator je ne praham. S mrtvimi se ne morem pominati...

Dubravka: *(okrene oči)* No, Valerija, ne znaš ništ novoga?

Valerija: Pomaknite se malo, da se morem k vam sestti.

(Valerija se sjede med Gabrijelu i Dubravku.)

Valerija: Ali dugo ne morem ostati.

Dubravka: Zašto? Kamo se paščiš?
Valerija: Ja sam bila u trgovini pak sam mliko kupila. To mi se ne smi skiseliti.
Gabrijela: Što ćeš kuhati?
Valerija: Danas sam sama. Zato ću si samo juhu.
Dubravka: Kade su tvoji mladi?
Valerija: Naši su se zbog Metrona u Beč odvezli.
Gabrijela: Koga su u Beču povezli?
Valerija: Ti zaistinu zločesto čuješ...
Gabrijela: Ne bi si ti mogla tu masku zneti? Onda bi te bolje razumila...
Valerija: Zapravo bi i vi morale nositi maske. Mi smo sve tri rizikopacijentice. Ali ako se još malo pomaknete, ću si moju zneti.

(Dubravka i Gabrijela se pomaknu na stran, a Valerija si zname masku.)

Dubravka: A zašto su se vaši u Metro odvezli?
Valerija: Oni se nisu u Metro odvezli, nego zbog Metrona su se u Beč odvezli.
Gabrijela: Zbog toga su se u Beč odvezli? Ja si to uvijek kupim ovde u trgovini.
Valerija: Što si kupiš u trgovini?
Dubravka: No, ta Metron, kad pečem Gugelhupf ili medenjake...
Valerija: To je natron, a ne Metron! Metron je nagrada.
Gabrijela: Što? Gradju su si vaši kod Metro kupili?
Valerija: *(razlaže)* Ne, naši su se u Beč odvezli, kad će se tote danas nagrada dodiliti, a ta nagrada se zove Mini-Metron.
Gabrijela: Mini-Beton?
Valerija: *(glasno)* Mini-Metron!
Gabrijela: Aso. *(premišljava)* A gdo će to dostati?
Valerija: Julian Himmelbauer od Dugave.
Gabrijela: Je to ta sin od te Stubičeve, ka je toga Bečana zela?
Valerija: Da.
Dubravka: A zašto će ta dostati ta Mini-Dendron?
Valerija: Mini-Metron!
Dubravka: No, da. To sam kanila reći.
Valerija: On će dostati Mini-Metron za njegovo djelo s dicom u Dugavi.

Gabrijela: Sa šericom u travi?

Valerija: Ne, on će dostati tu nagradu zato, kad je zavježbao igre s dicom.

Gabrijela: Aso. Ja mislim, da sam to štala u Hrvatski novina.

Valerija: Da, Petar Tyran je to inako sve opisao.

Dubravka: Gdo je to? Toga ne poznam...

Valerija: Toga ne poznaš? To je ta, ki piše Hrvatske novine. Na drugoj stranici imaš uvijek njegov kipić.

Dubravka: Ja ne primam novine.

Valerija: Što? Nij te sram?!

Dubravka: Prije sam je primala, ali kad sam imala 70. rođendan me nisu opisali u novina premda sam pol ljeta peljala Marijinu legiju u Južnom Gradišću. To me je tako razjadalo, da sam je veljek otpovidala.

Valerija: *(ironično)* No, gizdava uopće nisi, dabud?

Dubravka: Sad mi to razloži, Valerija: Od koga će dostati ta Mini-Plektron?

Valerija: Mini-Metron!

Dubravka: No, da. To je inako skoro isto.

Valerija: Tu nagradu dodjeljuje Hrvatski centar u Beču.

Dubravka: A gdo odluči, gdo će dostati ta Mini-Trombon?

Valerija: Mini-Metron!

Dubravka: No, da. To sam kanila reći.

Valerija: Tote imaju jedan žiri.

Dubravka: A gdo sidi u tom žiriju?

Valerija: To me ne smiš pitati... Nikakovi Tyrani i Novaki...

Dubravka: No, da su ti jednoč prik Pisanoga briga pogledali...

Gabrijela: Uvijek je to lipo, da to cijenu.

Valerija: No, inako. Kod Dugave su zaistinu jur čuda s dicom djelali. Dičje kempe su organizirali, u mesopustu predstavljaju lutkarske igre, a pred Božići isto redovito što zavježbaju.

Gabrijela: Da, to je uvijek jako lipo.

Dubravka: Pak šalne skeče su isto jur čudakrat igrali. Pak i velike igre.

Valerija: Još i pod vedrim nebom ovde u parku su s dicom igrali.

Gabrijela: Da, u toj igri su i moji unuki igrali.

Valerija: I moji uvijek igraju, kad je pozovu.

Gabrijela: To je lipo, da kod nas i mladi još po hrvatsku igraju.

Valerija: Da, imaš pravo. I zato ćedu sada dostati tu nagradu.

Dubravka: Čuj, a kako izgleda ta Maxi-Tampon?

Valerija: I ti si takov Maxi-Tampon! To je Mini-Metron! Zapameti si to jur jednoč!

Dubravka: Kad je to tako smišno ime... A kako ta sada izgleda?

Valerija: To je staklena skulptura.

Gabrijela: Kakova kreatura?

Valerija: *(viče)* Staklena skulptura!

Gabrijela: Aso. Ne prahaš tako vikati. Ja te inako čujem.

Valerija: Bože dragi! Ja se sada moram otpraviti. Ja već nimam živce... *(stane se)*

Dubravka: Koliko uri je?

Valerija: *(pogleda na ure)* Pol jedanaest.

Dubravka: Oh, onda se i ja moram otpraviti. *(stane se)* Moj muž će vrijeda doйти s krčme, a ja još ništ nisam skuhala...

Gabrijela: No, onda ću i ja proјti.

Dubravka: Ali, Valerija, drugi put ćeš nam onda povidati, kako je to prošlo u Beču s tim Mini-Citron...

(Valerija pogleda Dubravku oštro, zdahne diboko i proјde.)

Dubravka: Što ima? No, nisam sada dobro rekla?

Gabrijela: Ja te nisam čula...

(Gabrijela proјde polako, a Dubravka zdigne ramena i se otpravi.)

Nikola Benčić

A ča/što nam je donesao COR-19 virus?

Ovo je moje čisto osobno razmišljanje u i o vrimenu izolacije/karantene u Cor-19, onako kot su se misli ili fruke problemov utjelovile u riči, narivale u pamet, zavlikle med nas neizrečeno i nekom jednostavnom logikom postavile se od jednoč kot problem našega društva. Nije podučavanje, nije drugim soliti pamet, nego jednostavno raščičavanje našega stanja, razmišljavanje za sebe, što si mora svaki sam najiskrenije do krajnje konzekvencije obaviti. Čini mi se, da smo dostali od SUDBINE neku vrst „Danaidinoga dara!“, mogli bi kazati, a na drugoj strani „Prst Božji“ u povijesti.

Najprije, znamo iz starogrčke mitologije, da je 50 kćeri argoskoga kralja Danaja poubijalo svoje muže u prvoj noći hištvenoga života i zato su je bogi kaštigali, da moraju grabiti cijeli žitak vodu u lagav/hordov bez dna, bez kraja i konca.

Drugi pojam je medicinski iz latinskoga jezika: *virus* = jad, otrov, neki velu i sluz (zato moramo nositi masku), nukleoproteinski mikro-mali kusići, manji od bakterijov i živu u nami na živi stanica kot paraziti i tako prouzrokuju mnoge bolesti/betege. A COR dojde od corona/koruna (po izgledu).

1. Obitelj: Čudno je? U zadnje se vrime čuda pisalo, filozofiralo i govorilo o familiji, da je u krizi, forma života u raspadanju i probali, pronašli najrazličitije moderne cool modele, a sada nas je CRO trisnuo u familijsku izolaciju, prvu životnu formu ljudstva. I sada se moramo od početka ponovno naučiti na družinu, razgovor, na ćuti i ćutenja, ka smo već pozabili, skupno domaće kuhanje (ili ostati kod fast fooda, koga nam donesu na prag stana), skupnu igru, da idemo jedan drugomu u susret ili na živce i stajamo, skaćemo na palce, ar moremo jogati samo okolo stola, stana ili vrlo ogranićenom prostoru u blizini. I odmah su se pojavile i prve krize, za ke do sada nismo znali, ili smo je zanemarili, ar smo jutro prošli iz stana i na večer došli domom, na vikende smo iskali zabavu, špas, kade smo lako mogli podnositi jedan drugoga. I nismo se poznavali vrlo dobro u familiji. A sada? Čitam u novina, slušam na radiju, u TV tužbe majkov, ocev, na pretegnutu situaciju u familiji, probleme s dicom, svadje i tućnjave, zlostavljanje (ne samo žen!, ar smo se otcipili od nature i nastali urbani i išćemo stalno žakljanje naših živac i ne moremo svladati naše ćuti). Koliko familijov će izajti iz krize pojaćano, učvršćeno u velikoj obiteljskoj skupnosti i jedinstvenosti, a koliko poremećeno, rastavljeno, duševno pobludjeno, bez prave podloge i veze u životu? Psihologi, psihijatri, duševni doktori, morebit i spovidniki si već sada moru brusiti nože, da zakolju ta upitani pozoj u ovoj krizi.

2. Dićji vrtići, škole,...: Najednoć su nam institucije za izobrazbu i ćuvanje dice nastale jako važne. Se znamo spomenuti koliko kritike, špotanja su u nedavnoj prošlosti dostale te institucije? Svi su imali nešto kritizirati i davati tanaće, kako bi se moralo! Bojim se ali, da primjedbe nisu došle iz ćisto poštene brige za višinu opće izobrazbe, nego iz puno sebićnosti i vanjskih organizatorskih aspektov s najvažnijim argumentom: kamo morem po danu dati, poslati svoje dite, ki će odgovorno paziti na nje? Odjednom nam je postala jasna uloga odgojiteljic, učiteljic/ev, profesorov, kim smo uz izobrazbu navalili i odgojiteljski posao i oćekujemo od njih uvježbanje perfektnoga ponašanja naše dice i maksimalnu izobrazbu za budućnost. Na jednoć nam je na vlastitoj situaciji doma u stanu postalo jasno, koliko naporan je ta posao. Morebit ćemo si to

zapametiti kad drugi put počnemo čvaljati i pasikati na te institucije i pokazivati već pripravnosti za skupno odgojivanje i izgradjivanje intelektualnoga znanja.

3. Posebno ugrožena grupa. Istotako nam je u fokus došla jedna dosta velika grupa ljudi našega društva, s ruba, o koj smo čudakrat od mladih čuli, da krađu budućnost mladine. Mladi/mladji to činu u čistoj amneziji, da im je ta zdrastveno ugrožena generacija osigurala današnje dobrostanje, na to oni čisto jednostavno pozabu. Sada, kada su i nje izolirali nam je postalo jasno, koliko su nam potribni: paziti na male, otpratiti, odvesti u vrtić, školu, na posebne muzičke, športske vježbe,... ili čisto jednostavno samo objamiti se i iskuševati je/se i u tajnom si zaželjiti, da ti stariji iznajmu bar jedno oko za naše, za moje drage bližnje. Nekadašnja velika familija nije bila bedavost, nek da je danas po dobrostanju proširen egoizam, ki nosi puno šćrbov na sebi.

4. Domaća crikva – Hauskirche. Znam se dobro spomenuti, još za vrime našega prvoga biškupa Štefana Lászla, da se je u jednom adventu (ne znam ki je to bio), propagirala po zornica na lipi folderi tzv. „Hauskirche“. I bio sam nekako konsterniran/poplašen, pitao sam se: što kani ov biškup? Kani nas izrivati iz crikve? Ako kanim na bogomolju, mašu, zornicu, litaniju,... pojtj peršonski na razgovor u hižu Božju. Koronavirus nas je pak pritisnuo na domaću crikvu – i moram priznati da mi se je otvorila nova dimenzija, nova strana zajednice s Bogom i imaginarnom kršćanskom zajednicom pred ekranom TV-a (kako velika je ta familija). Najprije te svetačne maše iz Beča, drugih crikav Austrije, Budimpešte, Zagreba, Nimške, one su dobile neku vrstu tajnovitosti i spoznaju: i tako se more! I tako se more, da razumiš svaku rič liturgije, vidiš svaki pokret mašnika, svaku pjesmu moreš štati i moreš ju skupa jačiti s dijakonom, kantorom, ar ti je ispisana na ekranu. Pak mogao si viditi svu umjetničku lipotu crikve, ar ti je TV-tim pokazao svaku podrobnost crikve i dao mali uvod u spoznavanje prošlosti crikve. Pak još nešto, a to me je diboko pogodilo, mogao si si pred TV-okom načinjiti zaistinu „domaći“ oltar kiticami, svićami, propelom ili kakovom drugom štatuom BDM ili domaćege sveca. Imam ćut, da je ova forma mašne službe čuda ljudi ponukala na razmišljanje i razumivanje mojega/svojega odnosa prema Bogu (akoprem smo se, morebit, ravno zbog virusa pravdali s njim), odnos prema Crikvi i vjeri, služba svećenika, dijakonov i kantorov, laikov. Pak kade je moje mjesto u toj Crikvi? Sve, ali zaistinu sve je dostalo novu dimenziju (za onoga ki ju je kanio viditi i nije se jadao da ne more pojtj služiti svoju mašu na buhinji sajam ili velike „Kaufhause“/kupovne centre u blizini).

5. Digitalizacija. I u svakidašnjem životu se je otvorila nova dimenzija, ku smo do sada nekako zanemarili ili nismo bili s njom na TI. Sada su na mnogi polji komunikacije, kupovanja, upravljanja, zabave,... odredili digitalnu vezu. Potpuno je razumljiva kritika zadnjega HAK-ovskoga časopisa „Novoga glasa“ (2020, br. 1, 10-11), da se je nešto zamudilo od društav, ja bi rekao od našega društva. Dosada smo mogli puno svega bez te digitalizacije, ali izgleda u buduće to već neće pojt. Osebito teške posljedice ima to u izobrazbi, u školi. Ako novine pišu, da u austrijskom društvu 1/3 dice nima pristupa digitalnoj nastavi, ali to bi bio prvi korak digitalnomu društvu, ko mladi u svojem časopisu potribuju. Od njih moraju dojt impulzi i forme ostvarenja. Ja sam po boju morao iskopati staru eternitnu tablicu mojega dida i roditeljev iz krama na podu i na njoj pisao prva slova u školi (ar papira onda nije bilo). Danas je neophodno da svako dite, ko dojde u školu ima svoj laptop i dobro razvijene i obdjelane podučavne programe. Da, hoćemo-nećemo, društvo nam je i na tom polju u prelomu i ne moremo jednostavno zažmati pred tim.

6. Klima. Puno problematičnijim mi se čini radosna vika masovnih medijev o poboljšanju klime, zraka, okoliša, otpatkov. No da ča?, bili smo zaprti, PKW morali ostaviti u garaži, reducirati promet itd., itd. Da li se je na tom polju u koronapauzi moglo tehnički nešto popraviti, poboljšati? I fabrike, inštalateri su bili zaprti i naše veselje o poboljšanju klime je prelaznoga vrimena, dokle, tako zdrmano gospodarstvo ne počne ponovno punom parom producirati i brujiti. Ovi rezultati su prividni i vkanjuju nas za budućnost i otkupljeni su velikimi zgubitki gospodarstva.

7. Varoš – selo. Pokazalo se je i neka vrsta, nepriznato, povišenje ugleda seljačkoga gospodarenja i sela. Na jedanput nismo mogli grabiti za svimi produkti svita što si zaželjimo. Nismo jako ni razmišljali, da su svi ti produkti nekako povezani s klimom, ar se moraju teretnjakom, brodom ili avionom dovesti simo. Tako smo bili, htili ili ne, upućeni na naše produkte. Ali i ovde se je pokazala veljek kvaka, kako odvisno je naše intenzivno poljodjelstvo od stranih djelačev. Tako je jedan dio naših domaćih produktov, svejedno bilo to hrana ili kitice, propalo, moralo se zničiti i zaorati. I čisto je razumljivo ako agrarna ministrica govori da moramo postati autarkni, osigurati si sami opskrbu. (Da li to razumu naši ljudi ili se zračunaju stroški za to?)

8. Strah – nezaposlenost, njega/skrb starijih. Poslovice veli: u strahu su velike oči! Državniki se svenek boju da će strah prouzrokovati paniku, a u paniki se nikada ne zna u kom smiru će to puknuti. Kancelara Kurza je opozicija napala, da širi strah, a austrijska TV je za Madjarsku rekla zbog toga, da Orban razvija

diktaturu, ar je od parlamenta dobio vrimenski ograničenu punomoć za baratanje s koronom, da su oni, ki su iz redov opozicije kritičari, pravi demokrati. (Kade je razlika?)

Veliki je strah nezaposlenosti. Od Drugoga svitskoga boja Austrija nikada nije imala toliko ljudi u nezaposlenosti kot sada. A pitam se, kade su ti nezaposleni u Seewinkelu na zelenju, na polji šparge u Dolnjoj Austriji, ili kade drugdir...? – kukaju na obloke van kako im se brat, rodjaki, starji muču na polju, da bi si osigurali potribno za život, što je djelaču država osigurala odgovarajućom pomoću! Isto se moramo pitati kako je rješenje njege iz Rumunjske, iz Hrvatske, iz Madjarske, Slovačke i drugih državov. Naši masovni mediji svenek jako kritično, omalovažajući pišu o ti ljudi, a sada su nam na jednoč postali tako dragi i vridni kada dojdu njegovati, podvarati, umivati i prati, čistiti naše slabe starce/starice? – da iz naših porcijov plaćamo posebne vlake i avione? Još nešto, istotako se pisalo kad je počeo slap emigrantov, koliko djelatne snage, dobro izobražene ljude ćemo dobiti prik njih. Nikada u poslidnjem vrimenu nisam čuo i čitao od masovnih medijev koliko sto ili tisuć je zaposleno od njih u njegi? Znam, znam! Ja se zaistinu ne smim potužiti, ar sam 1956. došao u Austriju u koj sam imao samo najsrdačnije i najbolje podupiranje (istina s ameriskim, i UNRRA pomaganjem). Neka joj/njim bude najsrdačnija hvala!

9. Sloboda tiska, medijev. Toliko laži kot sada u ovoj krizi nikada nismo čitali i čuli od medijev. Koncentracija je na USA, EU, velike europske države, a ništ ne čujemo, ništ ne znamo o naši susjedi, samo ako moremo nešto negativno reći o nji. Onda to imamo na prvom mjestu. Kakova je situacija u Sloveniji, Srbiji, Makedoniji, Crnoj Gori itd., samo ako govorimo o turizmu. Da li smo čuli nešto o autonomiji Seklerov, ka im je obećana u Trianonu, da li znamo koliko je zaraženih ljudi u Ukrajini i da Belarus nima skoro nikakovoga ograničenja i održali veliku, masovnu paradu, kada su se sve velike države odrekle paradov prilikom Drugoga svitskoga boja. Kakova je situacija na grčki otoki, Malti, Lampeduzi ili kade drugdir na Sredozemnom morju? Koliko kršćanov poubijaju svaki dan u svitu? Svit, ki se poziva na kršćanske osnove Europe lipo muči o tom. Kakovo je to izvješćavanje, kada već znamo o Trumpu nego o naši susjedi ili unutrašnji prilika. Orban i Vučić peljaju svoje države u diktaturu, Poljska je okrenula lice demokratskoj Europi a Babiša neka isključu iz europskoga parlamenta!? Za Tirol znamo samo, ar je Ischgl nastao nezasluzeno poznat! Kakova demokratska, slobodna, ravnopravna EU je to, kada mašemo s velikimi kolci na svoje kot za vrime diktaturov?!

10. EU! Svejedno kako brojni su argumenti za europsku zajednicu, sada u ovoj krizi je Europska unija potpuno zakazala (istotako kot i u emigrantskoj krizi, a

FRONTEX smiš zabiti). Sada kada bi tribale članice pozitivne upute pokrene se proces protiv Austrije, Poljske, Madjarske, ..., izrazuje stalno nezadovoljstvo u jednom skupnom zakonodavnom tijelu u Europi, u kom bi se moralo trsiti na čvršćenje zajedničke osnove. BREXIT nam nije dost opomene? Znamo iz psihologije, da tribamo neprijatelja, na kom se moremo uribati, kojega moremo dobro isprašiti, a ako nimamo takove štanjge, onda si ju išćemo i najdemo, ka mora izdržati sve grubosti. (O siromašna Europa!).

Ova kriza nam otvara uz sve poteškoće i mnogo mogućnosti ako ne pozabimo čisto na nju, ako ju ne porinemo na dno pakla. Sve se i tako ne more popraviti, ar u žitku postoju prisilna stanja, iz kih ne moremo van, ali moremo se trsiti, da čuda popravimo na situaciji i da svit ponovno stavimo u ravnotežu, da nam ponovno daje veselja i zadovoljstva, prihvatljiv svit naše okoline u koj živimo.

Objelodanjeno u HN 2020/21, 18-19.

100. obljetnica smrti

File Sedenik

Miruj!

Kada mnoge i prez broja

Nosiš gorke srca boli,

Da ne zdvaja duša tvoja,

Ocu v nebi se pomoli.

Kada tvoje suzno oko

Tvoga žitka rane gleda,

O! podigni, na visoko

Nebo, svoja lica blijeda.

Svakoj boli, svakoj rani,

Pri Njem najdeš polašćinu,

Od zdvojnosti te obrani,

Odname svu težinu.

Doma si va vječnom dvori...,

Nij na zemlji nebo tvoje,

Poglej gori i govori:

Miruj, miruj, srce moje.

File Sedenik, Jačke, drugo izdanje, Željezno, HŠtD, 2003, 39, knjiga 88, Gradišćanskohrvatska biblioteka: 10. svezak.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/06/23/file-sedenik-miruj-3/>

audiozapis na Mahari:

<https://neu.mahara.at/view/view.p hp?t=dRtQJAZaGolFi&zkr4sx>

Knjiga *Plajgorski zvoni* je rasprodana. Zadnji primjerki su se prodali u akciji „Uzmi 3 – plati 1“ HŠtD-a.

Anton Slavić

Piši pero

Piši pero, piši, al' pri tom ne griši,

Nek istinu svitu glasi, da se svitlost ne ugasi.

Da škurinu silu gubi i da ostanemo ljudi.

U nevolji i veselju, čak i prema neprijatelju.

Tako liječi tudje rane, bilo s ke strane zavdane.

Istina i pomirenje neka bude tvoje zvanje.

Neka jačit vlašće tuge, ar ti si pjesnik za druge.

Toli, batri, osebito i sve one, ke ča boli,

Da naš svit postane bolji, pridonesi, k tomu kroji!

Naš žitak ima svoju jesen, ka svakom dolazi

Prije, kašnje nas obuzme na životnoj stazi.
Opominja nas na djelo, ko se očekuje
Od svakoga, da rodan snop žitka zavredjuje.

Anton Slavić, Plajgorski zvoni, HŠtD, 2007, 10.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/06/17/anton-slavic-pisi-pero-pisi/>

<https://ivansic.wordpress.com/2019/07/29/anton-slavic-pisi-pero/>

10. obljetnica smrti

Joško Weidinger

Posmih zdvojnosti!

Nebo plavo, sunčani dan.
Srce tiho, tuga kine prsi.
Glava prazna, prez svake misli.
Pero u ruki ne piše ni riči.

Sve ča je važno, nevažno je.
Život pun života prazan je nastao.
Okolo prez suze ne vidi cilja.
Umornost duše ćuti, ubija.

Kade je uho, ko zna da sluša?
Kade je duša, ka zna razumiti?
Kade je gdo, za kim srce prosi?
Kade je gdo, ki s drugim križ nosi?

Krik zdvojnosti, prez odziva je.

Prošnja ostane sama na putu.

Važno je samo, ča druge zanima.

Posmih na licu, u srcu tamnina.

Joško Weidinger, Prik plota, Lirika, HŠtD, Željezno, 1998, 26.

<https://ivansic.wordpress.com/2018/10/15/josko-weidinger-posmih-zdvojnosti/>

**Dodatak: Kulturni tajedan (radioemisija ORF-a Gradišća), pjesma na kraju
poveznica na Ivanov blov_Ljubav je pjesma (WordPress)**

https://ivansic.wordpress.com/category/pjesma-na-kraju_kt_2020/

KT, sve pjesme na kraju radioemisije od januara 2020., izbor:

Marija Fülöp Huljev

<https://ivansic.wordpress.com/2020/07/15/marija-fulop-huljev-pred-krizem/>

Anton Leopold

<https://ivansic.wordpress.com/2020/07/02/anton-leopold-suze-j-weidinger/>

Augustin Blazović

<https://ivansic.wordpress.com/2020/06/02/augustin-blazovic-laz-i-istina-3/>

Franjo Kröpfl

<https://ivansic.wordpress.com/2020/05/27/franjo-kropfl-mojoi-pokojnoj-majki-2/>

Petar Tažky

<https://ivansic.wordpress.com/2020/05/12/petar-tazky-o-domovini/>

Fred Hergović

<https://ivansic.wordpress.com/2020/04/29/fred-hergovic-majuska-poboznost-2/>

Ana Šoretić

<https://ivansic.wordpress.com/2020/04/14/ana-soretic-jedno-i-drugo/>

Herbert Gassner

<https://ivansic.wordpress.com/2020/03/10/herbert-gassner-majakovski-2/>

Doroteja Zeichmann

<https://ivansic.wordpress.com/2020/03/30/doroteja-zeichmann-na-putu-2/>

<https://ivansic.wordpress.com/2016/06/07/doroteja-zeichmann-na-putu/>

Augustin Blazović

<https://ivansic.wordpress.com/2020/02/04/augustin-blazovic-borta-stinjaki-2/>

Šandor Horvat

<https://ivansic.wordpress.com/2020/02/21/sandor-horvat-srebrne-zvijezde-haiku/>

Andi Novosel

<https://ivansic.wordpress.com/2020/03/02/andi-novosel-cim-vec-djela-2/>

<https://ivansic.wordpress.com/2020/01/22/andi-novosel-koliko-smo-to-smo-2/>

<https://ivansic.wordpress.com/2014/03/31/andi-novosel-koliko-smo-to-smo/>

<https://ivansic.wordpress.com/2020/01/14/andi-novosel-ja-se-tebe-bojim/>

<https://ivansic.wordpress.com/2014/02/10/andi-novosel-smrt/>

Jurica Čenar

<https://ivansic.wordpress.com/2020/01/28/jurica-cenar-vrbe/>

<https://ivansic.wordpress.com/2020/01/11/jurica-cenar-pjescane-ure-2/>

<https://ivansic.wordpress.com/2018/01/18/jurica-cenar-pjescane-ure/>

Zelenjaki (priča)

pjesma o Zelenjaki

pjesme o Gerištofu

Dodatak: Zelenjaki, Gerištof

Tri Zelenjaki su pjesnici, drugi u selu si jaču i tamburaju kod Zelenjakov. Odakle je došlo to ime Zelenjaki za Gerištofce? To su nam Franta i Leopold uvadili u povidajki, ka je objavljena 1992. ljeta.

Zelenjaki

Pred mnogi i mnogi ljeti odibirali su u selu pretpostavnoga, koga danas zovu načelnik ili liktar. A to nije bilo svenek lako, ar je u selu bilo već vrljih muži, ki bi imali pamet i sposobnost za ovu službu.

Stalo se je, da je pretpostavni Blaž naglo umro. Morao se vrijeda odibrati novi.

No, ovput to nije bilo lako, ar su bili tri kandidati: Jure, Zidor pak Pave. Svi tri su bili sposobni. Ni jedan nije bio bolji ili gorji od drugoga. Kad se pak u tri sjednica „poštovane gmajne“ nije odlučilo, su oni pitali najstarjega muža sela. Ov devedesetpetljetni starac je još bio javoran, imao još oštru pamet pod svojom kapom astrikom.

Stari Kuzmo je rado sidio na drivenoj klupi pod velikom vrbom uz široku mlaku nasred sela. U svakoj mlaki, okrojenom rogozom, živile su zelene žabe i male

žabice. Ove žabe kreketale su u dugi protulični i ljetni noći. Kad su došli starca pitati za tanač, reče:

„Vidite ovu našu mlaku, u koj ima toliko i toliko žabokrećic¹, ku su napravile naše žabice. Svi tri kandidati neka skoču u vodu – mer zatopiti se nećedu – ar nije tako diboko. Ki bude imao na svojem tijelu najveć zelenila, ta neka bude pretpostavni.“

Tako se je pak učinilo. Svi tri su se morali svlići do gać ter skočiti u vodu. Veli se, da je imao jedan od njih veći trbuh. Na ov trbuh se je navalilo najveć zelenila.

Tako je nastao deblji Jure Stanić novi načelnik. Dojduću nedilju je jur prisegao pred tanačem „poštovane gmajne.“ Bio je dobar pretpostavni. Skrbio se je, da ostane u selu zelena priroda nedotaknuta.

No, nasljednik Jure Stanića – malo slabije pameti – dao je ipak zagrnuti tu široku mlaku.

Glas o ovom odibiranju raširio se je bio vrijeda široko i daleko. I susjedi Hrvati su pak počeli stanovnikom toga sela govoriti „Zelenjaki.“

Danas su te nekadašnje „zelenjake“ naslijedili drugi „Zeleni“, ki se tako zovu kot politička stranka. Ovi se zalažu za očuvanje prirode. Tako kanu nekadašnje zagrnute mlake i potoke opet iskopati i u nje opet doprimiti zelene žabe i zlatne ribe.

¹ *žabokrećica – žabokrećina: ča žabe požeru i opet ispljunu; pluje na vodi kot zelena mriža.*

Franz Franta – Anton Leopold, Hrvatske povidajke, E. Weber Verlag, Eisenstadt, 1992, 38-39.

Zdenac „Djerma“ u Gerištofu

Anton Leopold

Zelenjaki

(Priča – Sage)

Gerištof je lipo selo,
Bijeli turam mu je čelo,
U sredini je potočić,
Malo mutan to oblačić,
Ovde čumru usred grabe
Mnogobrojne tihe žabe.
Zelenilo vode ove
Žabokrečina se zove.
Neke žene rublje prale,
Guske vodom se kupale.
Žene onde kade dublje
Prale svoje hižno rublje,
Katkad je pozelenilo,
Nekim i po volji bilo.

Zeleno je farba cvanja,
Sok života, znak ufanja.
Zeleno je protuliće,
Zeleno je s lišćem kiće...
Zeleni i neka stranka,
Terezija, ženka tanka....
Ja sam čuo za neku priču,
Ku gavrani s loze viču:
Napio se je neki Jandre,
Zignale ga k curka klandre,
Da ne bude doma krkao,
Ter im friški zrak požrkao,
V stanu smrdio im špiritus,
Ako bilo i exitus!...
Lipo je u ljetnoj noći,
Žablji koncert s puno moći.
Jandre flašu si donesao,
I pri curku kaplje stresao.
Jandre opet flašu spraznio,
Ter se nije već razjasnio.
Tupo je pri curku zaspao
I s žabami koncert rašpao.
Jandre se uz curak ruljao,
Ter u curak nutra upao.
Voda tepla, ter uživao,
Rastriznio se, van doplivao.
Došao danak, jutro bilo,
Na njem sve se zelenilo,
Žabokrečina je cvala,

Teca Jandru pofarbala,
Izgledao je kot kiseljak,
Kot vodenjak i zelenjak,
Čudno zgledao muž rumeni,
Ljudi rekli mu i „Želeni!“
Pak se reklo po svakudaj:
Zeleni su prvi partaj!
Neki zdili Gerištofcem,
Svim potomcem, novim novcem:
„Zdravo cure i junaki,
Zeleni ste, Zelenjaki!“
Ovo farbe – Gerištofa,
Do Jandrinje, kiritofa,
Zatim gasne zelenilo,
S maglom miša se šarilo,
A u zimi pak bjelina,
A u mlaki je tišina...
U sredini sela curak,
Gde je nekad harao Turak,
Kad su Cagu poničili
I hrvatsku krv točili...
No Gerištof jedno mjesto,
Gde zeleno zemlje tijesto.
Zelenilo, širok travnik,
Jedan zdenac kot poglavnik,
Zdenac „djerma“ na vadilo,
Gde je nekad bilo krilo,
Mokra mlaka, žabic pik-nik,
A danas potočić Ribnik.

Frakanava - Gerištof, august 1996.

(Po Marku Štoričaru)

rukopis Anton Leopold, 1996.

Jožef Blazovič

Večernji koncert

Gerištofci v mutnoj mlaki

Doma jesu zelenjaki,

Žabe, froši – mladi, stari;

Ki na sami, ki na pari. –

Kad se počne zaškurivat,

Primaš začne nje pozivat:

Hajd na koncert, sestre, brati,

Gerištof jur ide spati!

Kva, kva, njim zabrunđa stari;

Kre, kre, mladi grlo kvari;

Kontro dava staramati,

Tučec s čampom v mekom blati.

Stari žabac dirigira,

Čvalju široko otpira;

Palica mu kusić slamke,

S kom on maše prez prestanke.

I žabice, lipe, mlade,
Zadnje biti ne bi rade;
Pum, pum, kriču još pumpori,
Skaču po močvarnoj kori.

Misec sviti, namiguje,
Kad iz mlake koncert čuje.
Žabe jaču i kvakaju –
Dokle ljudi vsi spavaju.

Pjesništvo Gradišćanskih Hrvata, HAK, Beč, 1977, 64.

<https://ivansic.wordpress.com/2020/05/06/jozef-blazovic-vecernji-koncert/>

kontra, svi

audiozapis na Mahari:

<https://neu.mahara.at/view/view.php?t=dRtQJAZaGolFi8zkr4sx>

Anton Leopold

Hrvatski Gerištof

Naše selo svako
Meni vrlo drago,
Oko zagleduje,
Gde Hrvat stanuje.

Gerištof u dniki,
Vrli stanovniki,
Potočić uz travnik,

To jur neki davnik.

Naokolo briški

I zeleni viški,

Polje i travice,

Gaji i lozice.

Ovde blizu gora,

Kapelica zgora

O njoj su pisali

„Stara Gora“ zvali.

Gerištofska dnika,

Gnjazde stanovnika,

Od lučmanske strani

Pijeska kupi vani.

Ispod Aninbriga

Blista se i miga

Autov starih prizor,

Kot „autocimator“.

Ali ne glej slipo:

Ovde mnogo lipo,

Nove hiže, travnik,

Zdenac, stražar javnik.

U krčmi kod Ilije

Društvo se razvije,

Mladi kot i stari,
Kaplja se ražari.

Naši Gerištofci,
Kot hrvatski lovci,
Paxi im sviraju,
A ljudi tancaju.

Gerištof, 1996.

rukopis Anton Leopold, 1996.

gostiona Fabijanić, onda gostiona kod Ilije, sada krčma Teveli
Kira (od Kirinovi) ima autoservis, autoradionicu i autocimitor
Pijesak prodaje transportno poduzeće...
Stara gora

Anton Leopold

Gerištof

Jedno krasno mjesto
U zelenoj dniki,
O kom velim nešto,
Vidim kot na slici.

Pada nešto doli
Cesta s Aninbriga,
Kot u bijelom koli
Blista se i miga.

Široka je placa,
Kot slavonski sokak,
Skokom prik mostaca,
Potočić kot korak.

A na gornjem kraju
Usred toga kola
Crikva u svom sjaju,
A na istok škola.

Cesta se vijuga
I teče kroz selo,
Mjesto kot sred luga,
Hrvatsko mu čelo.

Gerištof, 1996.

rukopis Anton Leopold, 1996.

Anton Leopold

Slike iz sela

Skače stari Anaperg,
Zdenac kot i gartencverg,
Agneska kot zastupnik,
Ispod oka škilji Blaž,
Glavom maše naš človik.

Stari zdenac, svete Ane pilj,
Ovde ceste doli cilj,
Zdola placa kot trbuh.
Kod Ilije žajan krug,
Zaljivaju ognje tug,
Bolje mokar bit nek suh!

Priko curka je zdenac,
Djerma, vode črn vijenac,
Igrališće, dice krajz.
Kad vručina guši zrak,
Voda daje hladan trak,
Dica želju slatki ajz!

Gornja Pulja, august 1996.

rukopis Anton Leopold, 1996.

Anton Leopold

Stari i novi Gerištof

Ono lipo i prirodno
More duši bit ugodno,
Kada misliš na cvitanje,
A opazaš umiranje.

Bar je bilo jednostavno,
Uz svoj izgled ipak slavno,
Ar to dalo ono zdravo,

Zelenilo, nebo plavo.

Zelenilo, voda tiha,
Vrblja, grmlja meka striha,
Gde se sunca traki tkali,
S lišća doli na tla pali.

Blistala u travi rosa,
Zasrebrila katkad kosa,
Kad se htela trava kosit,
Svojim kravam domom nosit.

Gerištof kot tiho sedlo,
Potočić kot guskov leglo;
Kot zelena žnora curak,
Skakao konjac, svirao šturak.

Jedan most kod kovalnice,
Bijeli stanić mlikarnice,
Potočić u selu Ribnik,
Nigdor nije bio rasipnik.

Poplava je nekad bila,
Žlib u curku nabuhtila,
Silna voda vrbe tresla,
Staru kuću je odnesla.

Ta povdja krotat mogla,
K upomeni je pomogla,

Da još veća katastrofa
More past prik Gerištofa!

Boj je naše ljude tresao,
Tešku jesen je donesao,
Oganj je u selu buknuo,
Mnogo stanje je poždrukuo.

Pak je došlo protuliće,
Počelo se gibat kiće.
Front je došao svenek bliže,
Zora pala je na hiže.

Noćna ptica je vikala,
Loza tajnu je skrivala.
Pijani u selo Rusi
Došli, čuo se grom i šusi.

Nimci 'z loze su udrili,
Škadjne, kladnje zapalili.
Razvio se je boj u selu,
Drhtao turam na svom čelu.

Na sve strane je pucalo,
Reketalo i vrešćalo,
Divlji kriki, psovke, grožnja,
Sve plendralo s puno ognja.

Potok Ribnik črljen biše,

Ne od sunca, žarke kiše,
Črljen bio od ljudske krvi –
Tukli ljudi, sve se mrvi!

Nigdor nije mogao gasit,
I od ognja selo spasit,
Gorilo je kot lomača –
Zaman molbe, jecaj plača!

Selo imao vrag u klišća,
Rušenine i zgarišća.
U nevolji teško bili,
Manjkalo, da b' se gradilo.

Vojaki su mnogi pali,
Civilisti život dali.
Mirno selo bilo groblje,
Najteže je to razdoblje!

Gerištof je žrtva postao,
Pak je zatim lice dostao,
Lice novo, modernije,
Ali stanje ne mirnije.

Ar je nova dob donesla
Promet, mnogi nemir stresla.
Selo nij već zabentano –
Novim duhom preorano!

Potočič je zelen potez,
Ovde neki drugi procez,
Kot jarak je, samo uzak,
Nima ovde rac i gusak!

A široka „Anger“ placa,
Po njoj sunce trake baca,
Pak za dicu igrališće,
Već objektov, zabavišće.

A na spomin slika vjerna,
Stari zdenac i guštarna,
I vadilo „djerma“ s driva,
O sudbini sela sniva.

Gerištof – Frakanava, 1996.

rukopis Anton Leopold, 1996.

povodja (poplava)

ruševine

Anton Leopold

Autocimitor

Pokraj Gerištofa
Jedna kača duga,
Mrtva katastrofa,
Ziblje se do luga.

Kot metalna kača
Iz doline puzi,
Uz svitlost sve jača,
S rosom hrdja suzi.

Kaos nove dobe,
Uz žamor i vihor,
Znamda išću grobe
Za autocimitor?

Ovde anatomi,
Porizat i drobit,
S toga ča se lomi
Nešto novo dobit?

Staro je jur staro,
Bar je jur vragovo,
S farbom bit će šaro,
Morebit i novo?

Gerištof, 1996.

rukopis Anton Leopold, 1996.

Anton Leopold

Hrvatska sredina

Kako lipa naša sela,
Svako jedna roža bijela,

A hrvatski u nji duh.
Gledaš desno, gledaš livo,
Sva je bujno, cvjetno, živo,
Dobra zemlja, dnevni kruh.

Pokraj Repca Frakanava,
Rodno žito, gusta trava,
Potoki i Dubanjak.
Nešto dalje je Gerištof,
Dnika usred lozic, briškov,
Rič hrvatska, dobar znak!

Na istoku je Mjenovo,
Na zapadu je Šuševo,
Dalje Borištofi dva.
Kad k istoku dalje ideš,
Za lozicom bijeli Filež,
Graničari, pjesma sva.

Lipe opet druge strane,
Dolnja Pulja i Pervane,
Mučindrof i Longitolj.
Sredina je dobro mjesto,
I hrvatsko zdravo tijesto,
Gaj hrvatski, mali roj.

Mi Hrvati, sestre, brati,
Ča nam dali otac, mati,
To je jezik, rič i glas.

Po jeziku je Hrvatsvo
Uz pjesnički žar bogatstvo,
Cvijet dušeci, dobar klas!

Frakanava, august 1996.

rukopis Anton Leopold, 1996.

fotografije: seoska tabla Gerištofa (zna se kako izgleda)

Gerištof, Dan mladine 2011. (majica)

poveznice: Gerištof/Kr. Geresdorf

https://www.best-of-burgenland.com/kroatisch_geresdorf.htm#

https://de.wikipedia.org/wiki/Kroatisch_Geresdorf

http://www.atlas-burgenland.at/index.php?option=com_content&view=article&id=729:kroatisch-geresdorf&catid=9:orte&Itemid=163